

Słowniczek - Materiały metodyczne - Filmoteka Szkolna

Déjà vu:

pastisz filmowy - świadome naśladowanie stylu bądź konwencji danego gatunku, dzieła lub twórcy, przy jednoczesnym zaakcentowaniu jego cech charakterystycznych, mające na celu nadanie filmowi dodatkowego sensu.

aluzja filmowa - świadome nawiązanie do filmu (sceny, motywu, bohatera, sposobu filmowania itp.) innego twórcy lub własnego.

cytat filmowy - dosłowne przytoczenie elementu dzieła filmowego (sceny, sekwencji, motywu, postaci, ujęcia itp.).

konwencja gatunkowa - zbiór reguł z zakresu stylistyki oraz narracji, którymi rządzi się dany gatunek filmowy.

postmodernizm filmowy - rozpowszechniony w kinie lat 80-tych prąd myślowy wywodzący się z poczucia końca epoki, "wyczerpania się" sztuki filmowej, mający związek z rozwojem cywilizacyjnym, wykształceniem się społeczeństw konsumpcyjnych, liberalizacją obyczajów, rozwojem techniki, ekspansją mass mediów, negujący wszelkie systemy wartości, osiągnięcia kulturowe oraz możliwość poznania prawdy, oferujący w zamian różnorodność stylów, eklektyzm form, intertekstualność, autotematyzm, wielość znaczeń, pastisz czy też parodię tego co zastane.

gra intertekstualna - forma dialogu między tekstami literackimi, filmowymi lub malarskimi, rozgrywana za pomocą cytatów, aluzji, komentarzy lub innego rodzaju nawiązań, zakładająca dwa poziomy odbioru danego dzieła: narzucający się bezpośrednio, dostępny dla widza masowego oraz głęboko ukryty, dostępny jedynie dla wytrawnych znawców kina.

Siergiej Michajłowicz Eisenstein - radziecki reżyser, scenarzysta, scenograf, teoretyk i pedagog sztuki, jeden z największych twórców kina niemego, twórca montażu atrakcji. Oddał swój talent na służbę komunistycznej propagandy, czego wyrazem są jego filmy, z których najbardziej znane to: *Strajk*, *Pancernik Potiomkin*, *Październik*, *Stare i Nowe*, *Aleksander Newski*, *Iwan Groźny*.

prohibicja - pełny lub częściowy zakaz produkcji i dystrybucji alkoholu, najczęściej rozumie się przez to określenie lata 1920-1933 w historii USA, kiedy to wprowadzono przez 18. poprawkę do Konstytucji USA jako sukces Amerykańskiego Towarzystwa Krzewienia Wstrzemięźliwości oraz ruchu sufrażystek

komizm - przedstawianie pewnych zjawisk, sytuacji, osób, cech itp. w sposób zabawny, polegające często na ujawnieniu jakiegoś wywołującego śmiech kontrastu, sprzeczności.

okres NEP-u - powszechnie używana nazwa Nowej Ekonomicznej Polityki funkcjonującej w latach 1921-27 w Rosji radzieckiej, wprowadzona podczas wojny domowej przez Lenina po okresie komunizmu wojennego. W jej ramach dopuszczono do względnej liberalizacji gospodarki, przywrócono w ograniczonej formie mechanizmy rynkowe, co doprowadziło kraj do katastrofy gospodarczej.

Czeka - Wszechrosyjska Komisja Nadzwyczajna do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem, stworzona przez Lenina w celu zwalczania przeciwników rewolucji. Na jej czele stanął Feliks Dzierżyński. Za czasów NEP-u w 1922 r. Czeka została przemianowana na Państwowy Zarząd Polityczny, GPU, zaś w późniejszych latach "Czekistami" nazywano również członków OGPU, NKWD i KGB.

Wyjście na jaw robotników z fabryki snów:

Dokument kreacyjny - film dokumentalny, który w odróżnieniu od tradycyjnego dokumentu nie stara się zachować pozorów obiektywnego przedstawienia rzeczywistości, ale wprowadzając kreacyjne środki wyrazu, np. odważny montaż obrazu i dźwięku, wyszukaną ścieżkę dźwiękową czy kompozycję kadru, nowatorskie sposoby filmowania, obecność aluzji czy bezpośrednich cytatów z innych filmów oraz różne metody prowokowania czy inscenizowania zdarzeń, zwraca uwagę na fikcyjność przedstawionego na ekranie świata, to iż został on wykreowany przez reżysera na potrzeby filmu.

Autotematyzm filmowy - ujawnianie procesu filmowania, uświadomienie widzowi, iż to, co ogląda, jest filmem. W kinie pojawił się już w l. 60-tych, m. in. w dziełach F. Felliniego, I. Bergmana, J.-L. Godarda czy A. Wajdy, obecny jest również w tzw. kinie popularnym, m. in. w filmach S. Leone, M. Brooksa czy B. De Palmy. Autotematyzm w filmie może się przejawiać poprzez: 1) pokazywanie pracy ekipy filmowej, pojawienie się na ekranie któregoś z jej członków, ale również kamery czy mikrofonu; 2) sygnalizowanie planu wypowiedzi przez nietypowe rozwiązania formalne, których nie można uzasadnić ani poprzez fabułę, ani konstrukcję psychiczną bohatera; 3) bezpośrednio nawiązanie do konkretnych filmów w postaci cytatów.

Auguste i Louis Lumière - chemicy francuscy, ale przede wszystkim pionierzy kina, wynalazcy nowych technik fotograficznych, uważani za pierwszych twórców kinematografu (choć jest to kwestia sporna), twórcy fotografii panoramicznej, autorzy pierwszych filmów (tzw. migawki z życia) w historii kina: *Wyjście robotników z fabryki*, *Przyjazd pociągu na stację*, *Łódź wypływająca z portu*, *Pasażerowie opuszczają statek*, zaś ich pierwsza fabuła to *Ogrodnik polany*.

Parafraza - swobodna przeróbka danego dzieła, która rozwija i modyfikuje (często w sposób żartobliwy) treść oryginału, jednakże zachowuje jego podstawowy sens.